

คัมภีร์อัลกุรอาน กับภูมิปัญญาพื้นบ้านในจังหวัดปัตตานี

การศึกษาหลักคำสอนในอัลกุรอานพบว่าเกี่ยวข้องกับชีวิตมุสลิมหลายมิติ ตั้งแต่ก่อนตั้งครรภ์ มีชีวิต และหลังความตาย ดังนั้นการศึกษาหลักคำสอนในอัลกุรอานที่สอดคล้องกับการดูแลสุขภาพแม่และเด็ก จะทำให้ทราบแนวทางอุดมคติในการดูแลสุขภาพแม่และเด็กของมุสลิมได้เป็นอย่างดี กระนั้นการปฏิบัติจริงของมุสลิมในจังหวัดภาคใต้มีบางเรื่องปฏิบัติเคร่งครัด บางเรื่องอาจจะไม่ตรง จนถึงขัดแย้งกับหลักศาสนา เพราะภูมิปัญญาบางส่วน เช่น ภูมิปัญญาหมอดำแยหรือภาษามลายูท้องถิ่นเรียกว่า “โตะบิแค” นั้น พัฒนามาจากวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนก่อนมีศาสนาอิสลามและปราศจากพื้นฐานร่วมของแพทย์แผนปัจจุบัน

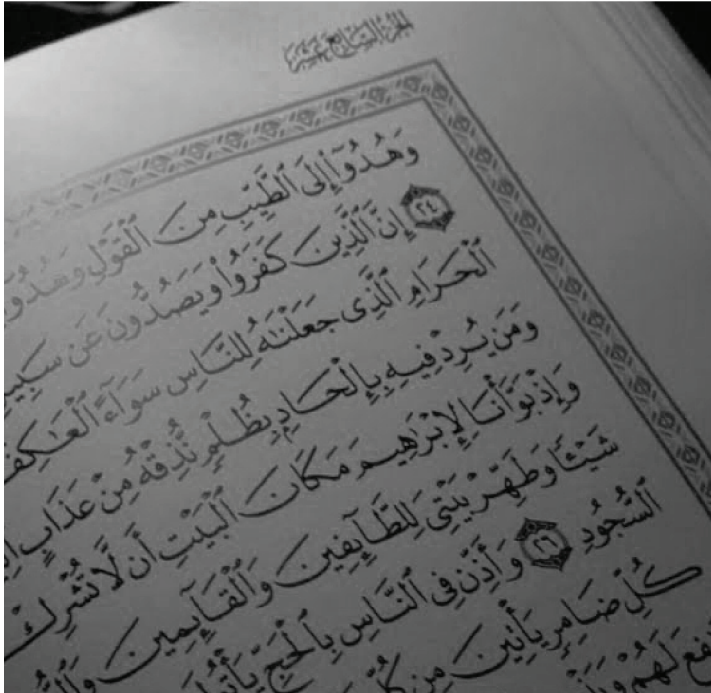
การดูแลสุขภาพอนามัยของสตรีระหว่างตั้งครรภ์
มีภูมิปัญญาเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ
และการอ่านอัลกุรอาน
เป็นภูมิปัญญาในการสืบทอดศาสนา
เน้นย้ำศรัทธา ทำให้ผู้ที่กระทำ
หรือผู้ที่ประสบพบเห็นคล้อยตาม
และอาจทำตามอย่าง เนื่องจากเกี่ยวเนื่องกับ
อัลลอฮ์โดยตรง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับบริบทของชุมชนและเข้าใจปัญหาต่างๆ ของชุมชนมากที่สุดประกอบกับกฎหมายรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นและมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการบริหารการจัดบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศเป็นส่วนรวมด้วย รวมทั้งการจัดระบบการบริการสาธารณะในเรื่องของการสาธารณสุขการอนามัยครอบครัวและการรักษาพยาบาล สามารถสะท้อนให้เห็นได้ว่าปัญหาการบริการสาธารณสุข เป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริการสาธารณสุขเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองอย่างทั่วถึง

คอลัมน์พิเศษ “ย่อยวิทยานิพนธ์” ฉบับนี้จะสรุปวิทยานิพนธ์ศึกษาหลักคำสอนในคัมภีร์อัลกุรอานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพแม่และเด็ก ระบบการเรียนรู้เกี่ยวกับการเจริญพันธุ์ ภูมิปัญญา ความเชื่อและพิธีกรรม บทบาทวิธีปฏิบัติของโต๊ะบิเด และพฤติกรรมของหญิงในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด หลังคลอด และการดูแลเด็กหลังคลอด ในพื้นที่ตำบลพิเทน อำเภอทุ่งยางแดง และตำบลละหาร อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ของ ชัยวัฒน์ มูนะ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต พ.ศ. 2551

จากการศึกษาหลักคำสอนในอัลกุรอานที่เกี่ยวข้องกับหญิงก่อนตั้งครรภ์ การดูแลสุขภาพสตรีมีครรภ์ และการคลอด รวมทั้งการดูแลแม่และเด็กหลังคลอด ได้แก่ ข้อห้ามการร่วมเพศขณะมีประจำเดือนและหลังคลอด ข้อบัญญัติเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันด้วยความเต็มใจทั้งสองฝ่าย ห้ามทำแท้ง การงดถือศีลอดขณะตั้งครรภ์ในเดือนรอมฎอนแต่ให้การชดเชยในเดือนอื่นๆ แทน ส่วนแม่ระยะคลอดเป็นช่วงระยะที่

ต้องอยู่ในสถานที่ที่มีความเป็นส่วนตัว ต้องสำรวม เพื่อจะได้อยู่กับอัลลอฮ์ การห้ามการร่วมเพศ 100 วัน หลังคลอด การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สองปีครึ่งและ พันธะหลังการหย่า นอกจากนี้มุสลิมจะเรียนรู้หลัก คำสอนเกี่ยวกับการเจริญพันธุ์ โดยการเรียนรู้จาก สถาบันการศึกษา เพราะพ่อแม่ต้องการให้ลูกได้ศึกษา คำสอนทางศาสนาทุกอย่างกับผู้รู้จริงๆ เนื่องจาก เป็นสิ่งที่สำคัญ คือต้องใช้ในการดำเนินชีวิตทุกขณะ และลูกจะต้องปฏิบัติศาสนกิจเต็มรูปแบบเมื่อบรรลุนิติภาวะ วิชาที่สอดคล้องกับเรื่องอนามัยการ เจริญพันธุ์คือวิชาฟิคุฮหรือหลักศาสนบัญญัติ 4 ประการคือ 1) วิธีชีวิตความเป็นอยู่อิสลามที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การค้าขาย การโอน การธนาคาร เรียกว่า มูอามาละฮ์ 2) การปฏิบัติตัวตามหลัก ศาสนา หรือการภักดีต่ออัลลอฮ์ เรียกว่าอิบาดะฮ์ 3) การใช้ชีวิตของคู่สมรส ครอบครัว เช่นเรื่อง การเลี้ยงลูก เรียกว่า มุนากาซะฮ์ 4) บทลงโทษที่เกี่ยวกับอาชญากรรม กฎหมายอาญา เรียกว่า ยินายะฮ์

การดูแลสุขภาพอนามัยของสตรีระหว่าง ตั้งครรภ์มีกฎหมายเกี่ยวกับการดูแลหามาด และการอ่านอัลกุรอาน เป็นกฎหมายในการ สืบทอดศาสนา เน้นย้ำศรัทธา ทำให้ผู้ที่กระทำหรือ ผู้ที่ประสบพบเห็นคล้อยตามและอาจทำตามอย่าง เนื่องจากเกี่ยวเนื่องกับอัลลอฮ์โดยตรง ตั้งแต่การ ดูกล่าวขอพรจากอัลลอฮ์ละหมาดทำความเคารพ อัลลอฮ์รวมถึงการอ่านมหาคัมภีร์อัลกุรอานสืบทอด ศาสนา เพื่อให้จิตใจสะอาด ทำให้ลดความกังวล เรื่องในครรภ์ซึ่งเป็นสิ่งที่มองไม่เห็นได้ อันจะทำให้ การหลังฮอริโมนปกติ ส่งผลให้แม่และเด็กมีความ ปลอดภัย สุขภาพแข็งแรง

การดูแลสุขภาพอนามัยของแม่และเด็กหลัง คลอดมีกฎหมายการอะซาน ส่วนความเชื่อเกี่ยวกับการดูแลแม่และเด็กหลังคลอด มีกฎหมายการ อะซาน หรือการกล่าวพระนามของอัลลอฮ์รอกทีหู ของเด็กที่เกิดใหม่ทั้ง 2 ข้างเพื่อเป็นสิริมงคลแก่เด็ก เพราะอิสลามถือว่าการกล่าวพระนามของอัลลอฮ์ เป็นสิ่งสูงสุด และพิธีเปิดปากทารกโดยวิธีการที่ ต่างๆ กัน โดยใช้อินทผาลัม น้ำผึ้งกรวด น้ำขมิ้น (น้ำเจ็ดชนิดจากชาฮุดิอารเบีย เกิดจากตาน้ำใต้ ทะเลทราย ใกล้วิหารกะบะฮ์) เพื่อเป็นสิริมงคลแก่

เด็ก และเด็กจะได้รับสารอาหารจากอาหารที่มีความหวาน และโตะอินหม่าจะเอาด้ายดิบผูกข้อมือเด็ก เชื่อว่าจะไม่เจ็บป่วย ถ้าเจ็บป่วยให้เอาด้ายดิบออกจะหายป่วย การเปลี่ยนชื่อเด็กเพื่อให้หายป่วย โดยคำแนะนำของหมอไสยศาสตร์ พิธีกรรมนี้มีพิธีรื้อเตาไฟมีน้อยมาก ส่วนพิธีกรรมที่ปฏิบัติทุกรายคือการทำสูนตชายและสูนตหญิง พิธีเปิดปากทารก

ภูมิปัญญาการวินิจฉัยการตั้งครุฑ และการแต่งท้อง เป็นภูมิปัญญาโตะบิแดเกี่ยวกับการดูแลสตรีตั้งครุฑ จากประสบการณ์จากการปฏิบัติ รวมทั้งจิตวิทยาในการพูดคุย ชักถาม เนื่องจากหากไม่ได้ตั้งครุฑโตะบิแดจะใช้การนวดและมนต์ทำให้ประจำเดือนมาเป็นปกติต่อไป แต่บทบาทของโตะบิแดในปัจจุบันก็เปลี่ยนแปลงไปมากคือลดจำนวนการให้บริการคลอดลง แต่ยังคงทำพิธีที่เกี่ยวข้องกับแม่และเด็กอยู่คือ การวินิจฉัยการตั้งครุฑ การรับฝากครุฑ อาบน้ำไอตาวาแก่แม่ท้องแรกเมื่ออายุครุฑ 7 เดือน ให้กำลังใจในการคลอด เปิดปากทารก สูนตหญิง ส่วนแม่มีพฤติกรรมเลือกสถานที่คลอดเปลี่ยนไป คือครุฑหลังๆ จะเปลี่ยนมาเลือกคลอดโรงพยาบาล ขณะตั้งครุฑจะอ่านอัลกุรอาน มีการอยู่ไฟน้อยลง ส่วนเด็กจะได้รับการทำพิธีอะซาน เปิดปากทารกและสูนตทุกคน

พิธีรับฝากครุฑ เป็นพิธีกรรมเดิมที่ทำเพื่อไม่ให้โตะบิแดเดินทางไปไหนไกลๆ เมื่อใกล้กำหนดคลอด เพราะหมอตำแยหายาก และใช้หมากพญูชาครุฑิแด เพราะโตะบิแดที่มีครุฑจะมีความเชื่อเรื่องการไหว้ครุฑ เชื่อว่าถ้าไม่ไหว้ครุฑทำให้วิชาเสื่อม นอกจากนั้นยังเสริมกำลังใจและเสริมคุณค่าภูมิปัญญาโตะบิแดให้โตะบิแดเป็นกลุ่มคนที่มีลักษณะพิเศษกว่าคนทั่วไป และยังเป็นคุณธรรมเรื่องการตัญญู ส่วนการยกครุฑในการทำคลอดก็มีความหมายคล้ายกันแต่เชื่อว่าการให้ครุฑิแดมาช่วยในการทำคลอด มีพิธีกรรมพิธีหนึ่งต่อเนื่องจากพิธีรับฝากครุฑเดิมเรียกว่า พิธีแนแน เป็นพิธีของโตะบิแดสมัยก่อน เพื่อให้กำลังใจแก่แม่และครอบครัวในเรื่องของอาถรรพ์ เคารพกรรมตามความเชื่อสิ่งเหนือธรรมชาติที่มีความสัมพันธ์กัน คือเอาลูกมะพร้าวเล็กๆ มากลิ้งบนท้องเชื่อว่าจะทำให้เด็กหัวกลม ขณะที่ภรรยาตั้งครุฑสามีน้ามเด็ดดอกไม้ ใบไม้ ห้ามดีสัตว์ให้เลือดออก เชื่อว่าถ้าทำอย่างนั้น ลูกที่คลอดออกมาจะพิการ ส่วนพิธีกรรมรับฝากครุฑและพิธีอาบน้ำไอตาวาหรือน้ำมนต์ ซึ่งปรับเปลี่ยนตัดทอนมาจากพิธีแนแนเดิม เหลือเพียงส่วนที่สอดคล้องกับหลักศาสนา

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีคุณค่าเป็นอย่างมาก ในการศึกษาการดูแลสุขภาพพอนามัยแม่และเด็ก สมควรนำเผยแพร่แก่บุคลากรสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องในสถานอนามัย โรงพยาบาล เพื่อการอ้างอิงในการให้สุขศึกษาและให้คำปรึกษา เผยแพร่แก่หญิงวัยเจริญพันธุ์ แม่ และชุมชน เพื่อร่วมกันดูแลตามหลักศาสนาต่อไป นอกจากนี้ การปรับหลักสูตรการอบรมไ้ตะบิแดโดยเน้นเรื่องภาวะเสี่ยงของการตั้งครรภ์ และการคลอดซึ่งไ้ตะบิแดจำไม่ค่อยได้และไม่มีวิธีทบทวนความรู้ เนื่องจากอ่านหนังสือไม่ได้ ควรหาวิธีการแจกคู่มือที่พัฒนาสำหรับไ้ตะบิแดโดยเฉพาะ หรือทำโปสเตอร์ หรือให้ลูกหลานไ้ตะบิแดร่วมอบรมด้วย การสร้างเครือข่ายไ้ตะบิแดก่อนไปถึงเจ้าหน้าที่ มีการฝากครรภ์เร็วขึ้น จะทำให้การดูแลครรภ์ก่อนคลอดได้มาตรฐานมากขึ้น ■

เอกสารอ้างอิง

ชัยวัฒน์ มุนะ. (2551). **หลักคำสอนในคัมภีร์อัลกุรอานที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาพื้นบ้านในการดูแลสุขภาพพอนามัยแม่และเด็กของชาวไทยมุสลิม ในจังหวัดปัตตานี**. วิทยานิพนธ์ ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

